

การถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๓
ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพาะเห็ดบ้านป่าครองชีพ (ศพก.เครือข่าย)
ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
สำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต

๑. ประวัติความเป็นมา

๑.๑ เกษตรกรต้นแบบ (ตัวอย่างเช่น การประกอบอาชีพ ลักษณะการทำเกษตรของเกษตรกรต้นแบบ เป็นต้น)

คุณเจริญ สลับศรี หรือ จ.เจริญฟาร์ม ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๔๘ หมู่ที่ ๙ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นเกษตรกรรายย่อยเจ้าของสวนยางพาราเพียง ๕ ไร่ อายุยางพารากว่า ๓๐ ปี ปัจจุบันได้หยุดกรีดยางมานานแล้วและหันมาปลูกพืชร่วมในสวนยางพาราหลากหลายชนิด เช่น เห็ดนางฟ้าผัดเหมียง ข่า มะนาว พริกไทย เป็นต้น รวมทั้งการเลี้ยงไก่แบบปล่อย (ไก่อารมณ์ดี) และการเลี้ยงผึ้งโพรง สร้างรายได้ให้กับครอบครัวในยามที่ยางพารามีราคาตกต่ำนอกจากนี้คุณเจริญ สลับศรี ยังเป็นเกษตรกรต้นแบบ (Smart Farmer) และเป็นประธานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพาะเห็ดบ้านป่าครองชีพ (ศพก.เครือข่าย) ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

คุณเจริญ สลับศรี

การปลูกพืชร่วมในสวนยางพารา

การเลี้ยงไก่แบบปล่อย

การเลี้ยงผึ้งโพรง

คุณเจริญ สลับศรี เล่าให้ฟังว่า เดิมตนและภรรยาทำสวนยางพาราเป็นหลัก โดยส่วนมากใช้เวลาในช่วงเช้าและมีเวลาว่างในช่วงเวลากลางวัน อีกทั้งราคาผลผลิตยางพาราตกต่ำจนอยู่มาวันหนึ่งตนและภรรยาได้ชมรายการโทรทัศน์ ช่วงข่าวในพระราชสำนักซึ่งเป็นข่าวที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเยี่ยมโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งได้นำเสนอเรื่องการเพาะเห็ดเป็น

อาหารกลางวันให้แก่เด็กในโรงเรียนจึงเกิดแนวความคิดการเพาะเห็ดนางฟ้าจำหน่าย เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว เนื่องจากเห็ดนางฟ้าสามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพร่มรำไรของสวนยางพารา จึงเริ่มสร้างโรงเรือนเพาะเห็ดด้วยวัสดุที่หาได้ในพื้นที่ นำมาดัดแปลงให้เข้ากับพื้นที่สวนยางพาราของตนและซื้อก้อนเชื้อเห็ดมาเพาะเลี้ยง (เปิดดอก) ปรากฏว่าได้ผลผลิตคุณภาพดี สร้างรายได้ให้กับครอบครัวเป็นอย่างดีจึงเป็นแรงจูงใจให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการเพาะเห็ด รวมทั้งเพิ่มโรงเรือนเพาะเห็ด จนปัจจุบันมีโรงเรือนเพาะเห็ดทั้งหมด ๖ โรงเรือน และสามารถผลิตก้อนเห็ดได้ด้วยตนเอง ช่วยลดต้นทุนการผลิต อีกทั้งผลิตก้อนเห็ดจำหน่าย รวมทั้งเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการผลิตก้อนและเพาะเห็ดให้กับชาวบ้านในชุมชนและบุคคลทั่วไป ช่วยให้ได้เรียนรู้วิธีการเพาะเห็ดอย่างถูกต้องผลผลิตมีคุณภาพ และได้ปริมาณสูงสุด

โรงเรือนเห็ดนางฟ้าในสวนยางพารา และการเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการผลิตก้อน และเพาะเห็ดนางฟ้าให้กับชาวบ้าน

๑.๒ ศพก. (ตัวอย่างเช่น ทีมของกลุ่ม การรวมกลุ่มของคณะกรรมการ ศพก. ลักษณะการทำงานเกษตรของสมาชิกกลุ่มโดยรวม การบริหารจัดการภายใน ศพก. เป็นต้น)

ศูนย์เรียนรู้แห่งนี้เดิมเป็นการจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ของนักศึกษาภาคในชื่อศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพาะเห็ดบ้านป่าครองชีพ และมีการดำเนินกิจกรรมมาอย่างต่อเนื่อง มีความโดดเด่น มีองค์ประกอบที่เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างครบถ้วน ซึ่งศูนย์แห่งนี้เป็นหนึ่งใน ศพก. เครือข่าย ที่มีความโดดเด่น มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องด้วยการจัดสรรพื้นที่ ๕ ไร่ ภายในสวนยางพาราอย่างลงตัว ที่อาศัยหลักการทำเกษตรผสมผสาน มีการบริหารจัดการ รวมทั้งการให้ บริการทางการเกษตร โดยมีสำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นพี่เลี้ยงที่ปรึกษา ในด้านการการผลิตพืชภายใต้มาตรฐานระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand)

ปัจจุบันศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพาะเห็ดบ้านป่าครองชีพ สมาชิกกลุ่มโดยส่วนใหญ่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน และมีการรวมกลุ่มของคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ และระดับจังหวัดพบปะแลกเปลี่ยนความรู้กันอยู่เสมอ

๒. แรงจูงใจในการดำเนินการทำเกษตรปลอดภัย

คุณเจริญสลับศรี เล่าว่า ตนมีความสนใจเรื่องการผลิตพืชให้ได้มาตรฐาน เพราะตนให้ความสำคัญกับการผลิตพืชที่ปลอดภัย อยากให้ผู้บริโภคได้รับประทานผลผลิตที่ปลอดภัยเหมือนตนเองสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคโดยปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานต่างๆ เพื่อขอรับการตรวจสอบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างถูกต้อง โดยได้รับความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนเรื่องการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐานจากสำนักงานเกษตรอำเภอถลาง และสำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต ภายใต้กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เข้ามาช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ ทักษะ และมีความชำนาญให้สามารถ

ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน เกิดการพัฒนากระบวนการผลิตภาคการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความยั่งยืนในภาคการเกษตรของประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรภูเก็ต ภายใต้กรมวิชาการเกษตร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยเริ่มต้นจากการผลิตพืชภายใต้มาตรฐานระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จนปัจจุบันได้พัฒนาการผลิตพืชบางชนิดสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) ได้เป็นผลสำเร็จ

นายเจริญ สลับศรี
เกษตรกรต้นแบบ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
ผลิตพืชภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ GAP

Sarjor-caju Mushroom

Gnemon

Galangal

Lime

Pepper

ข้อมูลเกษตรกร
ชื่อเกษตรกร นายเจริญ สลับศรี
ที่ตั้งแปลง ม.9 ต.เกาะพระอินทร์ อ.ถลาง จ.ภูเก็ต
หมายเลขโทรศัพท์ 089-586-3002
ชื่อสินค้า เห็ดนางฟ้า ภาชนะใส่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์
รหัสใบรับรอง TAS : 54932

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand)
การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นระบบที่ปราศจากการใช้สารเคมีสังเคราะห์
การตรวจสอบและการจัดการ ใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม การจัดการและรักษา
ป่าชุมชน การจัดการดิน การจัดการน้ำ การจัดการและรักษาคุณภาพน้ำ การอนุรักษ์ดิน
การเก็บเกี่ยว การขนส่ง และการบริโภคและการตลาด ไม่ใช้สารเคมีที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ
และสิ่งแวดล้อม ไม่ใช้สารพิษ และไม่ใช้เทคโนโลยีทางพันธุวิศวกรรม

วัตถุประสงค์ของสินค้า

- ปลอดภัยและสะอาดต่อผู้บริโภคและผู้บริโภค
- ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- ปลอดภัยต่อสุขภาพ

Organic Thailand and
Good Agricultural Practices (GAP) Productions

สนับสนุนโดย: สำนักงานเกษตรอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
Supported By Thalang District Agricultural Extension Office

สนับสนุนโดย: สำนักงานเกษตรอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

การจัดทำคิวอาร์โค้ดแสดงข้อมูลการผลิตพืชภายใต้มาตรฐาน
สนับสนุนโดยสำนักงานเกษตรอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

๓. วิธีการดำเนินงาน (กระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินการทำเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรต้นแบบ)

๓.๑ มาตรฐานระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

การผลิตพืชภายใต้มาตรฐานระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เป็นแนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดยขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมีไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าแก่การลงทุน ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้การผลิตพืชภายใต้มาตรฐานระบบ GAP เกษตรกรยังคงสามารถใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีการเกษตรได้แต่ต้องเป็นปุ๋ยเคมีและสารเคมีการเกษตรที่ถูกต้องตามกฎหมาย และใช้อัตราส่วนและใช้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ที่ฉลากบรรจุโดยมีข้อกำหนด ๘ ข้อ ได้แก่ ๑) แหล่งน้ำ ๒) พื้นที่ปลูก ๓) วัตถุดิบตรงทางการเกษตร ๔) การจัดการผลผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ๕) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ๖) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และการเก็บรักษา ๗) สุขลักษณะส่วนบุคคล และ ๘) การบันทึกข้อมูลการผลิตและการทวนสอบปัจจุบันตนมีการผลิตพืชและได้รับมาตรฐานระบบ GAP จำนวน ๔ ชนิดพืช ได้แก่ ผักเหมียง ข่า มะนาว และพริกไทย นอกจากนี้ตนยังมีแผนพัฒนาระบบการผลิตพืชชนิดอื่นที่ยังไม่ได้มาตรฐานสู่ผลผลิตที่ได้มาตรฐานในอนาคตอีกด้วย

ผักเหมียง ข่า มะนาว และพริกไทย ภายใต้มาตรฐานระบบ GAP

๓.๒ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand)

การผลิตพืชภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นระบบการจัดการการผลิตด้านการเกษตรแบบองค์รวมที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้วัตถุสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีทางการเกษตร เป็นต้น รวมทั้งไม่ใช้พืชที่ได้มาจากเทคนิคการตัดแต่งพันธุกรรม เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอนโดยมีข้อกำหนด ๙ ข้อ ได้แก่ ๑) พื้นที่ปลูก ๒) การวางแผนการจัดการ ๓) เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ๔) การจัดการและปรับปรุงบำรุงดิน ๕) การจัดการศัตรูพืช ๖) การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ๗) การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา และการขนส่ง ๘) การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง ๙) การบันทึกข้อมูลการผลิตและการทวนสอบ

ปัจจุบันคุณเจริญได้ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร จากเดิมที่ผลิตเห็ดนางฟ้า GAP เป็นการผลิตเห็ดนางฟ้าอินทรีย์แห่งเดียวและแห่งแรกของจังหวัดภูเก็ต สร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเองและภรรยาเป็นอย่างมาก

เห็ดนางฟ้าภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

๓.๓ การผลิตเห็ดนางฟ้าอินทรีย์ภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร

๑) การเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีระยะปรับเปลี่ยนนับตั้งแต่สมัครขอการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์กับหน่วยงานภายใต้กรมวิชาการเกษตรและนำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไปปฏิบัติ โดยเห็ดนางฟ้าถือเป็นพืชล้มลุก ต้องมีระยะปรับเปลี่ยนอย่างน้อย ๑๒ เดือน ทั้งนี้พื้นที่ที่เคยทำระบบเคมีแต่หากมีหลักฐานแสดงว่าไม่มีการใช้สารเคมีในพื้นที่ที่ขอการรับรองนานเกินกว่า ๑๒ เดือนหรือพื้นที่กร้างว่างเปล่า สามารถลดระยะปรับเปลี่ยนได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๖ เดือน

๒) การปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) ทั้ง ๙ ข้อ อย่างเคร่งครัด

๓) การวางแผนการจัดการโดยเตรียมพื้นที่ตามข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะการทำแนวกันชนที่มีประสิทธิภาพรอบโรงเรือนเห็ด โดยปลูกหญ้าเนเปียร์กล้วยน้ำว้า ช่า และผักเหมียงเป็นแนวกันชนเพื่อป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีจากแปลงรอบข้าง

การปลูกหญ้าเนเปียร์ กล้วยน้ำว้า ช่า และผักเหมียงเป็นแนวกันชน

๔) การเตรียมก้อนเห็ด เลือกใช้วัสดุทำก้อนเห็ดจากร้านที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จากจังหวัดราชบุรี และเลือกใช้เชื้อเห็ดซึ่งเป็นวัสดุหลักของส่วนผสมในการทำก้อนเห็ดจากโรงเลี้ยงที่ไม่มีกรรม ยากำจัดศัตรูพืชจากจังหวัดพังงา โดยพักเชื้อเห็ดทิ้งไว้ ๑๕ วัน ก่อนนำมาผสมด้วยวัสดุทำก้อนเห็ด ได้แก่ รำ ยิป ซัม ภูไมท์ ดีเกลือ ม้อนท์ และอาหารสำเร็จ บรรจุถุงพลาสติกขนาด ๖.๕x๑๒.๕ นิ้วปิดปากถุงด้วยคอปพลาสติก และใช้ฝาจุกที่มีสำลีสปิดให้แน่น นำก้อนเห็ดวางเป็นชั้น คลุมด้วยผ้าพลาสติกให้ปิดสนิท และนึ่งด้วยไอน้ำ โดยใช้หม้อต้มไอน้ำที่ติดตั้งเองจากถังน้ำมันขนาด ๒๐๐ ลิตร เป็นเวลา ๔-๕ ชั่วโมงเพื่อฆ่าเชื้อก้อนเห็ด หลังจากนั้นใส่เชื้อเห็ดนางฟ้า ปิดปากถุงด้วยสำลี ปิดอีกครั้งด้วยกระดาษ และรัดด้วยหนังยางให้แน่นนำไปบ่ม ในโรงบ่มเพื่อใช้เชื้อเห็ดเต็มถุง ๒๕-๓๐ วัน ก่อนนำก้อนเห็ดไปเพาะในโรงเรือนเปิดดอกต่อไปปัจจุบันตนมีโรง บ่มก้อนเห็ดขนาด ๘x๑๖ เมตร จำนวน ๑ โรงเรือน สามารถบ่มก้อนเห็ดได้สูงสุดครั้งละประมาณ ๑๐,๐๐๐ ก้อน

การเตรียมก้อนเห็ดก่อนนึ่งด้วยไอน้ำ

หม้อต้มไอน้ำที่ติดตั้งเองจากถังน้ำมันขนาด ๒๐๐ ลิตร

การใส่เชื้อเห็ดนางฟ้าและปิดปากถุงก้อนเห็ด

โรงบ่มก้อนเห็ดนางฟ้า

กระบวนการเตรียมก้อนเชื้อเห็ด

๕) การเพาะเห็ด (การเปิดดอกเห็ด) นำก้อนเห็ดที่มีเชื้อเห็ดเต็มก้อนก่อนเข้าสู่โรงเรือนเพาะเห็ดปัจจุบัน ตนมีโรงเรือนเห็ด ๒ ขนาดรวมทั้งหมด ๖ โรงเรือนแบ่งเป็น โรงเรือนขนาด ๔x๗ เมตร บรรจุได้ ๓,๕๐๐ ก้อน จำนวน ๒ โรงเรือน และโรงเรือนขนาด ๔x๕ เมตร บรรจุได้ ๒,๕๐๐ ก้อน จำนวน ๔ โรงเรือน มีการควบคุม อุณหภูมิโรงเรือนไม่ให้เกิน ๓๐ องศาเซลเซียส และควบคุมความชื้นสัมพัทธ์ไม่ให้ต่ำกว่า ๗๐ เปอร์เซ็นต์ โดยการให้น้ำภายในโรงเรือน รดน้ำบริเวณผนังโรงเรือน บริเวณพื้น และบริเวณก้อนเห็ดเพื่อควบคุมอุณหภูมิและ ความชื้นให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเห็ดนางฟ้าโดยปกติแล้วตนจะรดน้ำเป็นประจำ ๓-๔ ครั้ง/วัน หรือ รดการรดน้ำบ้างในฤดูฝนหากพบว่ามีความชื้นให้เหมาะสมอยู่แล้วทั้งนี้ก้อนเห็ดอยู่ได้ ๓-๔ เดือน/รอบการผลิตมีอัตราการให้ดอกเห็ดเดือนละ ๓-๔ ครั้ง/ก้อน และให้ผลผลิตเฉลี่ย ๐.๔-๐.๕ กิโลกรัม/ก้อน

โรงเรือนเพาะเห็ดนางฟ้า (โรงเรือนเปิดดอก)

๖) โรคและแมลงศัตรูพืช พบมีการเข้าทำลายของแมลงหริ่งบ้างในบางครั้ง ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของหนอนชอนไชกินเส้นใยเห็ดทำให้เห็ดเกิดความเสียหาย ป้องกันกำจัดโดยการรักษาความสะอาดภายในโรงเรือน ไม่ให้เกิดกลิ่นอับภายในโรงเรือน ร่วมกับการใช้กับดักกาวเหนียวแขวนทั้งภายในและภายนอกโรงเรือน ซึ่งสามารถลดปัญหาการเข้าทำลายของแมลงหริ่งได้ นอกจากนี้ยังเกิดโรคจากเชื้อราบ้างเล็กน้อย เนื่องจากตนมีการจัดการโรงเรือนที่สะอาด มีการนึ่งฆ่าเชื้อก้อนเห็ดที่ได้มาตรฐาน สามารถทำลายเชื้อได้หมด ปราศจากการปนเปื้อนของเชื้อโรคและหากพบมีถุงแตก จะคัดเลือกออกทุกครั้งที่พบ เพื่อไม่ก่อให้เกิดการระบาดของโรคที่เกิดจากเชื้อราได้

๗) การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เลือกเก็บเกี่ยวดอกเห็ดที่ไม่แก่หรืออ่อนจนเกินไป จับที่โคนดอกทั้งช่อโยกแล้วดึงออกจากถุงเห็ด วางในตะกร้าพลาสติกที่เตรียมไว้และหากโคนดอกขาดติดอยู่ให้แกะออกทิ้งเพื่อป้องกันการเน่าเสีย ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดหนอนจากการวางไข่ของแมลงหริ่งได้

การเก็บเกี่ยวเห็ดนางฟ้า

๘) การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา และการขนส่ง หลังจากเก็บเกี่ยวเห็ดนางฟ้ามาแล้ว ให้นำมาบรรจุถุง ถุงละ ๑ กิโลกรัม พร้อมส่งจำหน่ายสู่ผู้บริโภควันต่อวัน แต่หากเห็ดมีปริมาณมากจะนำไปบรรจุถุงแล้วนำเก็บรักษาไว้ในตู้เย็นเพื่อรอการจำหน่ายต่อไป

การบรรจุหีบห่อและการเก็บรักษาเห็ดนางฟ้า

๙) การบันทึกข้อมูลการผลิตและการทวนสอบ เป็นอีกข้อกำหนดหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากในการขอการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ซึ่งต้องมีการจดบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงาน การเตรียมก้อนเห็ด การเพาะเห็ดในโรงเรือน ปริมาณผลผลิต ข้อมูลการจำหน่ายเห็ด ฯลฯ เพื่อเป็นเอกสารหลักฐานให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรภูเก็ตตรวจสอบ

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

คุณเจริญ สลับศรี เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของเกษตรกรที่มีความตั้งใจในการพัฒนาผลผลิตของตนเองให้ได้มาตรฐาน โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ ในการหาความรู้ทั้งด้านการผลิตพืชอย่างถูกต้อง รวมทั้งกระบวนการหรือขั้นตอนในการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งใบรับรองมาตรฐาน ซึ่งเป็นตัวการันตีและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคได้ในเชิงประจักษ์ ปัจจุบันผลผลิตจากฟาร์มเป็นที่ต้องการของตลาด โดยเฉพาะก้อนเห็ด และดอกเห็ดนางฟ้า

๕. ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไข (ถ้ามี)

องค์ความรู้ทางวิชาการ จากเดิมที่คุณเจริญมีการทำสวอยยางพาราอย่างเดียว แล้วหันมาปลูกพืชร่วมในสวนยางพารา จากนั้นมีการจัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพาะเห็ดบ้านป่าครองชีพ ซึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ของนักศึกษา กศน. และได้หันมาทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างจริงจัง ได้แก่ เห็ดนางฟ้า ผักเหมียง ข่า มะนาว พริกไทย เป็นต้น รวมทั้งการเลี้ยงไก่แบบปล่อย (ไก่อารมณ์ดี) และการเลี้ยงผึ้งโพรง แต่คิดว่ายังขาดองค์ความรู้ทางวิชาการ และอยากที่จะพัฒนาความรู้และการผลิตที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงได้มีการปรึกษาสำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัด รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง บวกกับที่ตนเองหาความรู้ต่างๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ ทำให้สามารถพัฒนาการผลิตพืชจะได้รับมาตรฐานระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) ได้

โรคและแมลงศัตรูพืชที่พบ ๑) การเข้าทำลายของแมลงหวี่ในบางครั้ง ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของหนอนชอนไชกินเส้นใยเห็ด ทำให้เห็ดเกิดความเสียหาย คุณเจริญได้หาวิธีป้องกันกำจัดโดยการรักษาความสะอาดภายในโรงเรือน ไม่ให้เกิดกลิ่นอับภายในโรงเรือน ร่วมกับการใช้กับดักกาวเหนียวแขวนทั้งภายในและภายนอกโรงเรือน ซึ่งสามารถลดปัญหาการเข้าทำลายของแมลงหวี่ได้ ๒) โรคจากเชื้อรา เกิดบ้างเล็กน้อย เนื่องจากคุณเจริญมีการจัดการโรงเรือนที่สะอาด มีการนึ่งฆ่าเชื้อก้อนเห็ดที่ได้มาตรฐาน สามารถทำลายเชื้อได้หมดปราศจากการปนเปื้อนของเชื้อโรค และหากพบมีถุงแตกจะคัดเลือกออกทุกครั้งเพื่อไม่ก่อให้เกิดการระบาดของโรคที่เกิดจากเชื้อราได้

ปัจจุบันเน้นการเผื่อระวังการผลิตเห็ดนางฟ้าอินทรีย์ภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร และมีแผนจะผลิตพืชชนิดอื่นๆ ให้ได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่อไป

๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม (ต่อตัวเกษตรกร รายได้ หรือคุณภาพชีวิต เป็นต้น)

๖.๑ ผลผลิตจากฟาร์มเป็นที่ต้องการของตลาด เช่น เห็ดนางฟ้า ผักเหมียง ข่า มะนาว พริกไทย และน้ำผึ้ง รวมทั้งการเลี้ยงไก่แบบปล่อย (ไก่อารมณ์ดี) และการจำหน่ายก้อนเห็ดนางฟ้า มีลูกค้าต้องการจำนวนมาก มีลูกค้าเป็นเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดข้างเคียง ผลิตตามความต้องการ (pre-order) เนื่องจากก้อนเห็ดนางฟ้าของตนมีการผลิตที่ได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

๖.๒ มีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

๖.๓ มีอาหารปลอดภัยบริโภคในครัวเรือน

๗. การขยายผลสู่เกษตรกรอื่นๆ (ถ้ามี)

คุณเจริญ สลับศรี เป็นเกษตรกรต้นแบบ (Smart Farmer) และประธานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพาะเห็ดบ้านป่าครองชีพ (ศพก.เครือข่าย) ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งศูนย์แห่งนี้เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตการบริหารจัดการและการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ โดยเฉพาะข้อมูลการผลิตพืชปลอดภัย ได้มาตรฐาน และการเกษตรแบบผสมผสานที่ต้นมีความถนัด ปัจจุบันศูนย์แห่งนี้เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชน เกษตรกรและผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้ ศึกษาดูงานภายในศูนย์อยู่เสมอ

ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพาะเห็ดบ้านป่าครองชีพ
(ศพก.เครือข่าย)

การเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้สนใจ
